

Sygn. akt I PK 154/19

POSTANOWIENIE

Dnia 4 czerwca 2020 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z powództwa D. M.
przeciwko „L.” Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W.
o ryczałt za noclegi,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 4 czerwca 2020 r.,
skargi kasacyjnej strony pozwanej od wyroku Sądu Okręgowego - Sądu Pracy i
Ubezpieczeń Społecznych w G.
z dnia 7 marca 2019 r., sygn. akt VIII Pa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od pozwanego na rzecz powoda kwotę 1.800
(tysiąc osiemset) zł tytułem zwrotu kosztów procesu w
postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w G., wyrokiem z dnia 7 marca 2019 r., oddalił apelację L. Sp. z o.o. w W. od wyroku Sądu Rejonowego w G. z dnia 10 maja 2016 r., mocą którego zasądzono od pozwanego na rzecz D. M. odpowiednie kwoty tytułem ryczałtu za noclegi w podróżach służbowych w okresie od lipca 2013 r. do sierpnia 2014 r.

Z ustaleń sądów wynika, że powód był zatrudniony u pozwanego na stanowisku kierowcy samochodu ciężarowego i w ramach umowy o pracę wyjeżdżał za granicę. W ocenie Sądu Okręgowego, art. 2 pkt 7 ustawy z dnia 16

kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców oraz art. 77⁵ § 1 k.p. ma zastosowanie do sytuacji powoda, skoro należności z tytułu podróży służbowej (ryczałt za noclegi) nie zostały uregulowane w aktach prawa wewnętrznego albo w umowie o pracę. Nadto obowiązkiem pracodawcy jest zapewnienie pracownikowi bezpłatnego noclegu, a tego warunku nie spełnia polecenie noclegu w kabinie pojazdu, nawet na strzeżonym parkingu wyposażonym w infrastrukturę sanitarną.

Skargę kasacyjną od wyroku Sądu Okręgowego wywiódł pozwany, zaskarżając w całości rozstrzygnięcie sądu drugiej instancji, domagając się uchylenia wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu.

W skardze kasacyjnej został sformułowany wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania z uwagi na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości i wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, to jest art. 77⁵ § 1-5 k.p. oraz § 16 ust. 1, 2 i 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. z 2013 r., poz. 167, dalej jako rozporządzenie z dnia 29 stycznia 2013 r.) w związku z art. 2 pkt 7 i art. 4 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (jednolity tekst: Dz.U. z 2012 r., poz. 1155 ze zm.). Dodatkowo podniósł potrzebę wykładni art. 322 k.p.c.

W uzasadnieniu wniosku skarżący podniósł, że zastosowane przez Sąd Okręgowy podstawy prawne pozostają w opozycji do wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 24 listopada 2016 r., K 11/15 (Dz.U. z 2016 r., poz. 2206). Z kolei orzecznictwo Sądu Najwyższego (na przykład wyrok z dnia 21 lutego 2017 r., I PK 300/15) jest kontrowersyjne, bowiem istnieją także poglądy przeciwne (wyrok w sprawie I PK 77/16). W końcu w uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2017 r., III PZP 2/17 stwierdzono, że ryczałt za nocleg w podróży służbowej może zostać określony w u.z.p. lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę poniżej limitu 25%, o którym mowa w przepisach wykonawczych. W odniesieniu do art. 322 k.p.c. Sąd Najwyższy dotychczas nie wypowiedział się czy sprawa o ryczałt za nocleg mieści się w pojęciu sprawy o dochody w rozumieniu do wspomnianego przepisu.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną powód wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia jej do rozpoznania oraz orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powołanie się przez skarżącego na przesłankę „przedsądu” zawartą w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. wymaga wykazania, że określony przepis prawa, mimo że budzi poważne wątpliwości (ze wskazaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają), nie doczekał się wykładni, bądź że jego niejednolita wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie sądów, które należy przytoczyć (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151). W myśl utrwalonego orzecznictwa, nie istnieje potrzeba wykładni przepisów prawa, jeżeli Sąd Najwyższy wyraził swój pogląd we wcześniejszym orzecznictwie, a nie zachodzą okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu. Ponadto wątpliwości interpretacyjne nie mogą sprowadzać się do odpowiedzi na zarzuty skarżącego skierowane pod adresem zaskarżonego orzeczenia ani też do odpowiedzi na wątpliwości skarżącego, które można wyjaśnić za pomocą obowiązujących reguł wykładni bądź w drodze prostego zastosowania przepisów (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP-wkładka 2003 nr 13, poz. 5).

W przedmiotowej sprawie, co istotne i umykające z perspektywy wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, wypowiadał się już Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 sierpnia 2018 r. (I PK 99/17), uchylając rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego w G. i przekazując sprawę do ponownego rozpoznania. Oznacza to, że w grze pozostaje art. 398²⁰ k.p.c., zgodnie z którym sąd ponownie rozpoznający sprawę związany jest wykładnią prawa dokonaną przez Sąd Najwyższy. Nie można oprzeć skargi kasacyjnej od orzeczenia wydanego po ponownym rozpoznaniu sprawy na podstawach sprzecznych z wykładnią prawa dokonaną w tej sprawie przez Sąd Najwyższy. Nie był to zresztą jedyny wyrok w sprawie dotyczącej strony pozwanej w kwestii problematyki ryczałtów za noclegi kierowców w podróżach służbowych. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2019 r. (I PK 32/18)

dokonano systemowej wykładni poszczególnych norm prawa materialnego, jakie obecnie – zdaniem skarżącego – stanowią o podstawie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania. Dodatkowo oba wyroki Sądu Najwyższego wpisują się w trwałą sekwencję rozstrzygania sporów o ryczałty za noclegi, zwłaszcza tam, gdzie nie ma regulacji wewnątrzzakładowej przewidzianej przez ustawę (art. 77⁵ k.p.), a tak – co wynika z ustaleń sądów powszechnych – było w analizowanym wypadku. Zatem orzeczenie sądu musi wypełnić to, czego strony nie uzgodniły (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 30 maja 2017 r., II PK 122/16, LEX nr 2312474). Dane rozwiązanie w żaden sposób nie staje się kolizyjne w odniesieniu do uchwały siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 26 października 2017 r., III PZP 2/17 (OSNP 2018 nr 3, poz. 28), w której przyjęto, że ryczałt za nocleg w podróży służbowej kierowcy zatrudnionego w transporcie międzynarodowym może zostać określony w układzie zbiorowym pracy lub w regulaminie wynagradzania albo w umowie o pracę (art. 77⁵ § 3 k.p.) poniżej 25% limitu, o którym mowa w § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju (Dz.U. Nr 236, poz. 1991 ze zm.) oraz w § 16 ust. 2 rozporządzenia z 2013 r. Pracodawca może w aktach prawa zakładowego albo w umowie o pracę ustalić niższy ryczałt za nocleg niż wynikający z przepisów powszechnie obowiązujących. Jeżeli jednak nie ustali wysokości ryczałtu albo wyraźnie i jednoznacznie wykluczy jego wypłatę, wówczas przed pracownikiem otwiera się droga dochodzenia ryczałtu za nocleg w wysokości wynikającej z rozporządzeń wykonawczych wydanych na podstawie art. 77⁵ k.p.

Finalnie sam fakt, że pozwany prezentuje odmienne stanowisko i obszernie je uzasadnia i argumentuje, nie otwiera drogi do kontestowania przyjętej powyżej wykładni przepisów prawa materialnego, bowiem postępowanie kasacyjne nie jest dedykowane zwalczaniu dokonanej przez sąd drugiej instancji ocenie dowodów.

W odniesieniu do art. 322 k.p.c. nie polega na prawdzie stanowisko, że Sąd Najwyższy nie wypowiadał się w kwestii stosowania tego przepisu procedury cywilnej do spraw o ryczałty kierowców (zob. na przykład wyroki: z dnia 5 września 2018 r., I PK 109/17, LEX nr 2540135; z dnia 19 grudnia 2018 r., I PK 198/17, LEX

nr 2594063). Zatem w kontekście zgłoszonych w uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania argumentów, nie aktualizuje się powoływana podstawa przysądu. Z materiału dowodowego sprawy nie wynika, by wysokość należności była sporna, a wynika ostatecznie z powszechnie obowiązujących przepisów prawa, skoro danej materii pracodawca nie uregulował na szczelnie zakładu pracy.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy orzekł z mocy art. 398⁹ § 2 k.p.c. i art. 108 § 1 w związku z art. 398²¹ k.p.c.